

Присяжнюк А. Ю.,

аспірант, Київський економічний інститут менеджменту

ДЕЯКІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто загальні підходи до управління фінансовими потоками та запропоновано нові підходи до визначення сутності потокового управління в межах інноваційної діяльності.

In the article general approaches are considered to the management by financial streams and new approaches are offered to determination of essence of streams management within the limits of innovative activity.

Вступ. Економічні трансформації суспільного життя населення будь-якої країни є залежними від розвитку інноваційної сфери. Використання науково-технічного потенціалу має слугувати додатковим каталізатором реалізації стратегії соціально-економічного розвитку держави. У найбільшій та довгостроковій перспективі врахування інноваційного чинника стає вирішальною умовою подальшого функціонування сучасних економічних систем. Оскільки однією з умов сталого економічного зростання як суб'єктів господарювання так і держави в цілому є інноваційна діяльність, а головним чинником, що впливає на її ефективність, виступає фінансове забезпечення, тому не викликає сумнівів актуальність дослідження щодо управління фінансовими потоками в інноваційній діяльності.

Постановка проблеми. Пріоритет дослідження фінансових потоків в інноваційній діяльності є очевидним, тому що фінансова складова займає домінуюче місце в інноваційній інфраструктурі і безпосередньо впливає на інші складові інноваційної діяльності (рис.1.1).

З огляду на те, що управління рухом фінансових ресурсів в інноваційній діяльності є важливою складовою загальної інноваційної стратегії підприємства, все більшого значення набуває використання поточкових підходів в управлінні фінансовими ресурсами, які здатні і покликані наочно відображати рух

фінансових ресурсів, будь-які зміни у їх структурі та сприяють прийняттю більш ефективних управлінських рішень. Не зважаючи на це, в науковому просторі вчені ще й досі полемізують щодо визначення та функціональності потокових підходів до управління фінансовими потоками. Тому метою статті є дослідження потокових методів управління рухом фінансових ресурсів у розрізі інноваційної діяльності, оскільки остання потребує нових, ефективних способів та методів прийняття управлінських рішень.

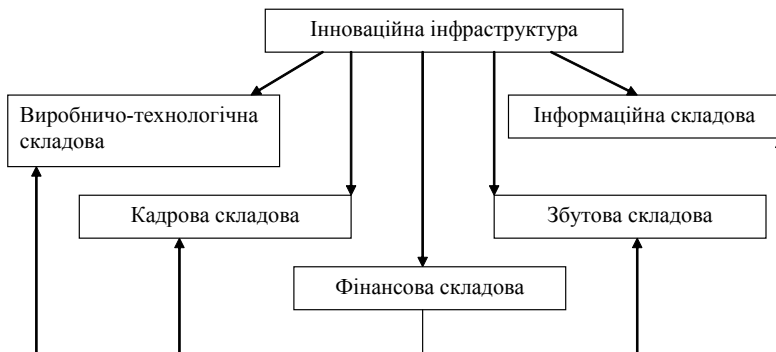

Рис. 1.1. Залежність складових інноваційної інфраструктури від фінансової складової

Джерело: Власна розробка.

Останні дослідження. На сьогодні, в галузі потокового управління фінансовими ресурсами, існують праці багатьох вчених, але варто зазначити, що проблематика даної галузі є мало дослідженою. На особливу увагу заслуговують праці Г. М. Азаренкової, В. Р. Шевчук, Ф.К. Беа та інших вітчизняних і зарубіжних вчених.

Виклад основного матеріалу. Для повного усвідомлення доцільності застосування потокового підходу в управлінні інноваційною діяльністю виникає потреба у з'ясуванні його сутності. Так, на думку Г. М. Азаренкової, сутність потокового підходу управління полягає у безперервному врахуванні руху різноманітних ресурсів у часі та просторі [1]. Зважаючи на вищевказане, необхідність застосування такого підходу для управління фінансовими потоками в інноваційній діяльності очевидна,

оскільки самі фінансові потоки характеризуються рухом і зміною фінансових ресурсів, а також мають ознаку вимірності.

Мають інтерес погляди В. Р. Шевчук щодо визначення сутності фінансових підходів управління. Зокрема, вона зазначає, що грошові надходження і вибуття мають постійний характер і йдуть безперервними потоками [2]. З об'єктивної точки зору, такі міркування можна віднести до загального трактування потокового підходу в економіці.

На наш погляд, поточкові підходи в управлінні фінансовими ресурсами, зокрема в інноваційній діяльності, являють собою сукупність економічних і правових засобів, методів і форм управління, що застосовують з урахуванням змін фінансових ресурсів з метою оптимізації економічних результатів суб'єктів господарювання. Одночасно слід відзначити, що управління фінансовими потоками в інноваційній діяльності передусім пов'язано із системою державного управління економічними і соціальними процесами, тобто перерозподілом фінансових ресурсів, який, безперечно залежить від:

1. Системи оподаткування.
2. Структури фінансової системи.
3. Макроекономічних чинників.
4. Стабільності курсу грошової одиниці.
5. Макроекономічної політики вибору пріоритетів у напрямках використання фінансових ресурсів.
6. Характеру, цілей і змісту фінансово-економічної і соціальної політики, що також підкреслює динамізм розвитку економічних явищ, подій, безперервність відповідних процесів [1].

Крім того, варто зазначити, що управління рухом фінансових ресурсів в інноваційній діяльності значною мірою ґрунтується на класичних принципах фінансового менеджменту. Вважаємо за доцільне виділити головні з них:

1. Динамізм – здатність відповідного способу управління до швидких змін з урахуванням часу та безперервності економічних процесів.
2. Адаптивність – моделювання стилю та способу управління під впливом певних чинників.
3. Варіативність – відповідність загальної моделі управління фінансовими потоками щодо змін у функціонуванні відповідних потоків.
4. Інтегрованість – врахування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища при здійсненні управлінських функцій.
5. Стійкість – здатність до опору чи прийняття певних змін в процесі управління фінансовими потоками.

6. Відповідність – врахування методів та способів управління фінансовими потоками відповідно до специфіки того чи іншого фінансового потоку.

Значною мірою, дотримання цих принципів є ключовим фактором при прийнятті оптимальних управлінських рішень, адже вони враховують будь-які зміни як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, що сприяє підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами та їх рухом. Обрана група принципів, на наш погляд, максимально враховує специфіку управління фінансовими потоками саме в площині інноваційної діяльності, оскільки остання є фундаментом конкурентоспроможного середовища, що є чутливим до частих змін зовнішніх і внутрішніх чинників.

Інноваційна діяльність є явищем динамічним, різноплановим і масштабним, тому при управлінні фінансовими потоками необхідно враховувати як стратегічні, так і оперативні аспекти.

Стратегічне управління інноваційною діяльністю полягає у прогнозуванні глобальних змін в економічному середовищі та пошуку і реалізації масштабних інноваційних проєктів, спрямованих на забезпечення тривалого та ефективного розвитку організації у майбутній перспективі [3]. З огляду на це, управління фінансовими потоками в інноваційній діяльності також має бути орієнтованим на тривалу перспективу, а стратегічний характер управління фінансовими ресурсами буде забезпечуватись пошуком оптимальних джерел формування фінансових ресурсів з урахуванням фактора часу.

Щодо оперативного управління фінансовими потоками, то в розрізі інноваційної діяльності воно спрямоване на розроблення системи стимулювання з метою заохочення інвестора, його участі в інноваційних змінах, готовності до фінансових асигнувань.

На сучасному етапі розвитку фінансової та управлінської науки більшість вчених, що займаються проблематикою функціонування та управління фінансовими потоками, виділяють значну кількість методів управління у цій сфері, але найбільшої уваги заслуговують такі методи:

1. Методи оцінки потоків у часі. Основною концепцією цих методів є врахування того, що вартість фінансових ресурсів з часом змінюється з урахуванням норми прибутку на фінансовому ринку, за яку, як правило, виступає норма позикового відсотка. При цьому найбільш розповсюдженим підходом є застосування дисконтного множника.

2. Методи оцінки фінансових потоків в умовах інфляції. Концепція врахування фактора інфляції полягає у врахуванні

дійсної вартості фінансових ресурсів та забезпеченні можливих втрат, які обумовлені інфляцією. При цьому основу розрахунків складає модель Фішера, яка пов'язує реальну відсоткову ставку із номінальною відсотковою ставкою з урахуванням інфляції.

3. Методи оцінки рівномірності та синхронності руху грошових, матеріальних та фінансових потоків. Концепцію цих методів складає визначення взаємозв'язку між грошовими, матеріальними та фінансовими потоками [1].

Дослідивши методи та принципи управління фінансовими ресурсами в інноваційній діяльності, вважаємо за необхідне визначити етапи процесу управління фінансовими потоками. При визначенні алгоритму управління фінансовими потоками, слід зауважити, що ефективність управління, в першу чергу, залежить від гармонізації матеріальних, фінансових та інформаційних потоків. Отже, основними етапами управління фінансовими потоками в інноваційній діяльності є:

1. Прогнозне управління. Його суть зводиться до чіткого фінансового планування та прогнозування в межах певного інноваційного проекту в довгостроковій перспективі.

2. Саморегулювання й адаптація. Будь-яке управлінське втручання передбачає процес адаптації до змін зовнішнього та внутрішнього середовища та елементи саморегулювання.

3. Управління фінансовими резервами та ліквідністю.

4. Ідентифікація найбільш ефективних інструментів фінансового забезпечення.

5. Підтримка та управління інструментарію фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

Серед сучасних дослідників потокових методів управління фінансовими ресурсами на різних рівнях, на особливу увагу заслуговують міркування Г. М. Азаренкової щодо загального механізму управління фінансовими потоками. Так, вона виділяє три додаткових складових, які безпосередньо впливають на управління фінансовими потоками:

1. Ринкові важелі управління фінансовими потоками різних суб'єктів господарювання на підставі впровадження відповідної фінансової політики.

2. Нормативно-правове забезпечення функціонування фінансових потоків, що містить в собі закони, укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, накази та листи відомств, інструкції, нормативи, норми, методичні вказівки та інші нормативні документи.

3. Внутрішні механізми управління фінансовими та товарними ринками, різними сегментами економіки.

На наш погляд, запропоновані складові механізму управління фінансовими потоками є характерними для управління рухом фінансових ресурсів в інноваційній діяльності, оскільки ефективність розробки та впровадження інновацій прямо залежить від стану законодавчого поля та виваженості фінансової політики.

Досить важливим структурним елементом механізму управління фінансовими потоками виступає інформаційне забезпечення та способи переробки інформації, оскільки цінність інформації зростає пропорційно до того, наскільки ефективно ця інформація буде перероблена. В площині інформаційного забезпечення провідне місце займає фінансова та економічна інформація, яка може бути використана у системах прийняття ефективних рішень на підставі гнучкого аналізу даних. В інноваційній діяльності інформаційне забезпечення виступає не тільки компонентом механізму управління, а й окремим ресурсом, тому виокремлення інформаційних ресурсів в елемент механізму управління фінансовими потоками в інноваційній діяльності обумовлено їх значущістю в інноваційному процесі.

Таким чином, виходячи з розглянутого, пропонуємо скомпонувати загальну схему механізму управління фінансовими потоками (рис. 1.2), враховуючи методи та принципи управління фінансовими потоками, нормативно-правову базу, інформаційне забезпечення, фінансову політику та ринкові важелі управління фінансовими потоками.

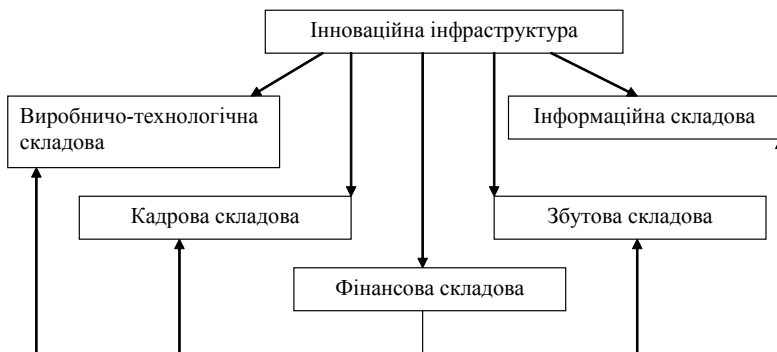

Рис. 1.2. Складові загального механізму управління фінансовими потоками

Джерело: Власна розробка.

Висновки. Отже, у загальному підсумку можна зробити такий висновок: у контексті управління фінансовими потоками на сучасному етапі розвитку фінансового менеджменту поряд із ресурсною та системною концепцією управління чільне місце займають потокові підходи управління рухом фінансових ресурсів. Принципи потокового управління є відображенням прогресивних досягнень в галузі науки управління, фінансового менеджменту та фінансової математики. Саме завдяки потоковим підходам в інноваційній діяльності здійснюється деконпозиція складних систем, відкриваються нові можливості щодо дослідження функціонування та діяльності суб`єктів господарювання, їх стратегічного та оперативного планування. У загальному можна визначити, що ідеологія потокового управління фінансовими ресурсами є однією із принципових основ сучасного управління інноваційною діяльністю.

Література

1. Азаренкова Г. М. Фінансові ресурси та фінансові потоки: теоретичний аналіз / Українська академія банківської справи. – Харків, 2003 – 102 с.
2. Шевчук В. Р. Аналітичне забезпечення раціоналізації грошових потоків підприємств (на прикладі меблевого виробництва України): Автореф. дис... канд. ек. наук: 08.06.04./ Терноп. акад. народ. гос-ва. – Тернопіль, 2001. – 22с.
3. Стадник В. В., Йохна М. А., Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2006. – 464 с.